

A ONU e a complexidade do recoñecemento dos Estados

Description

Hoxe en día, a principal entidade internacional é a Organización das Nacións Unidas (ONU), composta por 192 Estados, o cal equivale a case todos os Estados recoñecidos a nivel mundial. Fórmana tanto potencias mundiais como Rusia e Estados Unidos e países máis pequenos, como Tuvalu e San Mariño, cuxa poboación conxunta non sería suficiente para colocalos no mapa se fosen unha soa cidade.

Con todo, a cuestión máis interesante é que sucede cos Estados que non forman parte da ONU. Polo tanto, cal é a situación destes países, moitos deles máis poboados e grandes que outros membros das Nacións Unidas, e cuxa existencia é negada por outros suxeitos do ordenamento internacional?

O Estado á luz do dereito internacional

Conforme ao Dereito Internacional Público, o Estado é unha estrutura xurídica e política que conta cun territorio propio, unha poboación e un poder soberano e efectivo. Esa definición, sendo o froito do costume internacional, está xeralmente admitida e, respecto da súa interpretación, non expón moitas dúbidas. En canto ao territorio e á poboación, non existen requisitos cuantitativos mínimos nin, loxicamente, máximos. De feito, os tamaños e a poboación de cada país varían entre si, sen afectar polo menos teoricamente ao seu papel como membro da Comunidade internacional, igual aos demais suxeitos.

As condicións que realmente expón a orde xurídica internacional non son difíciles de alcanzar. A saber, da poboación dun Estado só se esixe que estea efectivamente ligada a el a través do vínculo de nacionalidade ou cidadanía. No caso do territorio, é importante que estea habitado de xeito non só temporal senón permanente, e que teña fronteiras definidas.

No que se refire ao poder, este ten que ser, sobre todo, efectivo e soberano. É dicir, o poder necesita ser capaz de controlar independentemente a situación interna do país e manter as súas relacións externas. O tipo de Estado ou a forma de gobernar son así irrelevantes. É máis, o que pode resultar sorprendente, o Dereito Internacional nin sequera demanda que o poder sexa democrático. A saber, se un réxime autoritario constituíuse con respecto ao principio da libre determinación dos pobos e asegura o funcionamento dos poderes lexislativo, executivo e xudicial, conforme ao Dereito Internacional, non cabe dúbida algunha ao considerárselle un Estado.

Agora ben, é obvio que nesta materia a orde internacional non fixa ningún requisito elevado. Entón, se é tan sinxelo constituír un Estado, por que contamos “só” con 192 países? A resposta é complexa, xa que aquí atopámonos ante un choque entre a teoría e a práctica das relacións internacionais que, neste caso, baséase precisamente nunha das institucións do Dereito Internacional Público, o chamado “recoñecemento de Estado”.

A complexidade en torno ao recoñecemento de Estado

O recoñecemento dun Estado ten dúas vertentes: unha xurídica e outra política. Desde o punto de vista xurídico, constitúe un acto libre polo que un ou varios Estados constatan a existencia doutro Estado. En principio, é de carácter simplemente declarativo. É dicir, un Estado existe por si mesmo e non pode ser constituído só polo feito de que o recoñezan outros membros da comunidade internacional.

Nun mundo ideal, o recoñecemento dun Estado debería reflectir o cumprimento, por parte do novo suxeito de Dereito Internacional, dos requisitos fixados polo ordenamento xurídico internacional. Con todo, en realidade é unha competencia puramente discrecional que depende unicamente da vontade dos Estados e provoca varias dificultades políticas.

Estes problemas orixínanse, por unha banda, na contrariedade dos principios establecidos pola Carta das Nacións Unidas, onde se fala tanto da libre determinación dos pobos como da non intervención nos asuntos internos dos Estados membros

da ONU e do respecto á súa integridade territorial. Ante a aparición dun Estado novo, é basicamente imposible manter o equilibrio entre ditos principios e os membros da comunidade internacional son libres para ponderar o peso destes valores.

Doutra banda, hai que darse conta que as decisións dos Estados en materia do recoñecemento dun Estado de cando en cando baséanse nunha análise dos criterios xurídicos e das circunstancias da situación real. A miúdo, se non sempre, o recoñecemento dun Estado, ou o non recoñecemento como ocorre na maioría dos casos, dependen unicamente dos intereses políticos ou comerciais dos países.

Na práctica, atopámonos ante unha variedade de situacións. Por unha banda, existen Estados que cumpren cos requisitos de dereito pero non están recoñecidos por ningún Estado. É o que ocorre, por exemplo, no caso da República de Somalilandia, un país independente *de facto* situado ao noroeste de Somalia, onde a organización estatal está máis desenvolvida que na propia Somalia.

Doutra banda, recoñécense Estados que contan con territorio e poboación propios aínda que é discutible o cumprimento do requisito de constituír un poder efectivo. Tal é a situación de Abxasia e Osetia do Sur, que internacionalmente pertencen a Xeorxia pero que formaron un goberno propio fortemente vinculado con Moscova e que actualmente son recoñecidos por catro Estados: Rusia, Venezuela, Nicaragua e Nauru.

Outro caso bastante común é a aparición dun novo Estado que gaña recoñecemento por parte dalgúns membros da comunidade internacional mentres que outros negan a súa existencia, ás veces durante anos, esperando a que cambie a conxuntura política ou que o Estado simplemente desapareza. Neste sentido, o cumprimento dos requisitos do Dereito Internacional Público é un asunto completamente irrelevante.

Como exemplo actual desta práctica destaca o caso da República de China, mellor coñecida como Taiwan, que sendo un país independente *de facto*, habitado por máis de 23 millóns de persoas, está recoñecido só por pouco máis de vinte Estados. A razón desa realidade é a tensa situación existente, desde o punto de vista político, entre a República Popular China e o propio Taiwan.

A comunidade internacional ante os retos do (non) recoñecemento de Estado

Agora ben, sen dúbida podemos constatar que o Dereito Internacional non reflicte a realidade política existente. Os membros da comunidade internacional aproveítanse das lagoas do ordenamento xurídico internacional e utilizan a súa competencia de (non) recoñecer os Estados novos de xeito libre e inconsecuente. Todo iso para non alterar o *status quo* existente no aprecio da regra máis importante do Dereito Internacional: o principio de non intervención nos asuntos internos doutro Estado.

A súa postura é completamente lóxica, xa que a primeira función que cumpren os Estados é salvagardar os seus propios intereses. Ao final, que interese poden ter países como España, Bélxica, Rusia, Turquía ou China, que teñen que enfrontarse con diversas tendencias secesionistas no seu ámbito interno, en recoñecer o establecemento doutro novo Estado que a miúdo é froito de devanditas tendencias? Este problema poderíase solucionar creando un organismo internacional que se ocuparía de investigar as condicións de feito e de dereito do establecemento dun Estado novo para outorgar ou denegarlle o seu recoñecemento a nivel internacional. Con todo, é unha idea imposible de pór na práctica polas razóns anteriormente xa mencionadas.

O non recoñecemento dun Estado non é un problema mentres neste respéctense os dereitos humanos, sobre todo das minorías étnicas, e mantéñase a orde pública interna. Ademais, a existencia de tendencias secesionistas tampouco ten que provocar, necesariamente, o establecemento dun Estado novo. É dicir, o principio da libre determinación dos pobos pódese realizar a través do exercicio dunha ampla autonomía dentro dun Estado composto por varias nacións.

Con todo, a tendencia presente, en particular nas zonas do mundo menos desenvolvidas economicamente, é de eliminar calquera dimensión de autonomía e evitar o diálogo cos partidarios das ideas secesionistas. En consecuencia, as minorías nacionais, étnicas ou relixiosas, cuxos dereitos civís ou políticos son negados, séntense discriminadas e anticipan a constitución do novo Estado sen que este conte coas estruturas estatais propias ou cun poder efectivo.

Tal Estado non se recoñece polos demais membros da comunidade internacional, ben por non cumprir cos requisitos de dereito, ben por razóns políticas. En efecto, se a súa existencia admítense algúns outros Estados, como ocorre por exemplo no caso de Cósoba, pode contar coa axuda internacional que lle permita manter certa orde pública interna. Caso contrario é o da República Moldava Pridnestroviana, tamén coñecida como República de Transnistria, non recoñecida por ningún

Estado e que internacionalmente forma parte de Moldova.

Un Estado fóra de calquera control internacional pode converterse nunha especie de “granxa privada” dos seus gobernantes, onde o único dereito que se respecta é o dereito do máis forte. Que pode facer a ONU ante unha situación así? Non moito, se temos en conta que para ela este país non existe.

[Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012](#)

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Outros ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Date Created

Abril 30, 2010

Meta Fields

Autoria : 3752

Datapublicacion : 2010-04-30 00:00:00